

Vlaams
Parlement

ingediend op **1848** (2018-2019) – Nr. 1
1 februari 2019 (2018-2019)

Voorstel van decreet

van Herman Wynants, Joris Poschet, Lionel Bajart,
Peter Wouters, Orry Van de Wauwer en Ludo Van Campenhout

houdende wijziging
van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012

TOELICHTING

A. Algemene toelichting**1. Samenvatting**

Dit voorstel van decreet heeft als doel het Antidopingdecreet van 25 mei 2012 te wijzigen op de volgende twee punten:

- 1° de verplichting tot het verkrijgen van een toestemming wegens therapeutische noodzaak (TTN) wordt veralgemeend door de uitzondering voor minderjarige breedtesporters op te heffen;
- 2° de term controlearts wordt vervangen door de term dopingcontroleur om het Antidopingdecreet in overeenstemming te brengen met de internationale terminologie en ontwikkelingen.

2. Opheffing van de uitzondering op de TTN-plicht**2.1. Situering**

De toestemming wegens therapeutische noodzaak biedt een sporter de mogelijkheid om niet vervolgd te worden voor dopingpraktijken met verboden stoffen als die stoffen noodzakelijk zijn in het kader van een medische behandeling. TTN maakt integraal deel uit van de WADA-reglementering (WADA: World Anti-Doping Agency).

Het Antidopingdecreet bevat een uitzondering voor minderjarige breedtesporters wat de verplichting betreft om te beschikken over een TTN om niet gestraft te worden voor een positieve dopingtest. Die minderjarige sporters kunnen een doktersattest voorleggen ter verantwoording van een medische behandeling met verboden stoffen en zijn op die manier vrijgesteld van het verkrijgen van een TTN. De uitzondering voor minderjarige breedtesporters is alleen van toepassing in Vlaanderen. In de andere gemeenschappen en ook op internationaal vlak moet elke sporter, dus ook een minderjarige breedtesporter, een TTN kunnen voorleggen als hij verboden stoffen inneemt in het kader van een medische behandeling.

De uitzondering zorgt soms voor ongelijkheden in de praktijk, die het gelijke speelveld internationaal niet ten goede komen. Hieronder staan enkele voorbeelden van die ongelijke behandeling.

Voorbeeld 1: ongelijkheid volgens leeftijd, binnen eenzelfde competitie

Een minderjarige die als breedtesporter in de open categorie uitkomt, kan voor een medisch probleem een behandeling krijgen met verboden middelen onder doktersattest, zonder enige objectieve toets van de TTN-commissie, terwijl een tegenstander die nauwelijks ouder maar meerderjarig is, een TTN zal moeten voorleggen.

Voorbeeld 2: ongelijkheid volgens de plaats van disciplinaire beoordeling

Een minderjarige krijgt een positief testresultaat buiten Vlaanderen, maar de bestraffing wordt overgelaten aan de disciplinaire organen van de Vlaamse Gemeenschap. Terwijl op de plaats van de dopingcontrole een TTN vereist zou zijn en dus een objectieve toets van de gevolgde therapie met verboden middelen, volstaat bij de disciplinaire behandeling voor de Vlaamse Gemeenschap een doktersattest. In dergelijke gevallen is er dus binnen eenzelfde wedstrijd een ongelijke behandeling naargelang van het disciplinaire orgaan dat zich over de positieve dopingcontrole moet uitspreken.

Voorbeeld 3: een minderjarige legt een positieve dopingtest af in Vlaanderen maar legt een doktersattest voor

Twee maanden nadat een minderjarige met een doktersattest de toestemming heeft gekregen om verboden producten te gebruiken, neemt hij deel aan een wedstrijd in het buitenland, waar hij positief test op dezelfde stof. De internationale federatie of de bevoegde Nationale Antidopingorganisatie Vlaanderen (NADO) zal dan wel een TTN kunnen vragen, en bij het ontbreken daarvan een sanctie opleggen.

Het doel van de voorgestelde wijziging is internationaal de lat gelijk te leggen en de TTN-plicht algemeen te maken, dus ook voor minderjarigen.

Naast het streven naar een (inter)nationaal 'level playing field' is het handhaven van de uitzondering niet langer proportioneel te verantwoorden tegenover mogelijke misbruiken. De procedure is op zich alleen een objectieve beoordeling van de gestelde diagnose die aan de basis lag van het medicijngebruik dat de positieve test heeft veroorzaakt. De verplichte toetsing is verantwoordbaar als gekeken wordt naar mogelijke misbruiken.

Als voor een minderjarige breedtesporter een doktersattest volstaat, is er geen objectieve toets op de therapeutische noodzaak van een behandeling met verboden stoffen mogelijk. Die objectieve toets, gebaseerd op internationaal geldende WADA-richtlijnen en uitgevoerd door een daartoe aangestelde commissie van artsen, is net de essentie van de TTN. Door die toets wordt vermeden dat de medische behandeling van een sporter wordt aangegrepen om hem prestatiebevorderende middelen te kunnen toedienen, waarbij ook het gezondheidsaspect in rekening wordt gebracht. Als bij een minderjarige breedtesporter geen TTN wordt vereist, kan ook niet opgetreden worden tegen een medische behandeling die tegelijk een dopingpraktijk is. Een bijkomend ongewenst neveneffect is dat bij minderjarige breedtesporters die onder doktersattest verboden stoffen toegediend krijgen, medeplichtigen bij opzettelijke dopingpraktijken niet gestraft kunnen worden.

De reden die aan de grondslag lag van het behouden van de uitzondering heeft inmiddels veel aan relevantie ingeboet. Toediening onder doktersattest van astma-medicijnen (puffers) en rilatine bij minderjarigen kon in het verleden leiden tot een verplichting de TTN-procedure te doorlopen. Doordat het WADA in de verboden lijst de facto de meest courante puffers voor astma (zoals Ventolin) toelaat in therapeutische hoeveelheden, zal het aantal TTN-aanvragen bij minderjarige breedtesporters op dat vlak niet spectaculair toenemen. Bij aanvragen van een TTN voor rilatine wordt rekening gehouden met de jonge leeftijd van de sporters en het normale voorschrijfgedrag, waardoor een TTN-aanvraag voor rilatine ook relatief vlot verleend kan worden. Er wordt immers niet meer uitdrukkelijk gevraagd dat eerst andere behandelingen worden geprobeerd: rilatine wordt aanvaard als normale behandeling bij een diagnose voor attention deficit hyperactivity disorder (AD(H)D). De reden voor het handhaven van de uitzondering heeft dus heel wat aan relevantie ingeboet.

Bovendien kunnen minderjarige breedtesporters, net als elke breedtesporter onder het Antidopingdecreet, de TTN ook altijd retroactief aanvragen. De mogelijkheid om een TTN aan te vragen met terugwerkende kracht, wat een recht is voor elke breedtesporter die bij de controle zijn geneesmiddelengebruik declareert, is een factor die ervoor zorgt dat er geen onnodige administratieve lasten op de minderjarigen, ouders of wettelijke vertegenwoordigers komt te liggen. Alleen na een positieve dopingcontrole zijn ze verplicht om de procedure te doorlopen, binnen een onderzoek naar de positieve dopingtest.

Het is niet uitgesloten dat minderjarigen of hun wettelijke vertegenwoordigers opteren om vooraf en dus vrijwillig een medische behandeling voor te leggen met het oog op het verkrijgen van een TTN. Bij NADO Vlaanderen worden op die manier al gemiddeld twaalf TTN-aanvragen voor minderjarigen die niet aan een dopingtest gerelateerd zijn, ingediend. Algemeen gesproken zijn er echter zeer weinig breedtesporters die proactief een TTN aanvragen wegens de wettelijke mogelijkheid retroactief de TTN te verkrijgen. Dat effect zal zich ook doorzetten bij minderjarigen, zodat geen significante stijging te verwachten is.

De cijfers van NADO Vlaanderen met betrekking tot positieve dopingtests bij minderjarigen geven een historisch beeld van het aantal geconstateerde gevallen die zonder de uitzondering verplicht de TTN-procedure hadden moeten doorlopen. Cumulatief zouden de voorbije drie jaar vijf bijkomende retroactieve aanvragen noodzakelijk geweest zijn bij minderjarige breedtesporters. Het geringe aantal is te verklaren door het relatief beperkt aantal minderjarigen dat aan een dopingtest is onderworpen de voorbije jaren. Er is geen exacte meting, maar NADO Vlaanderen schat het aantal op gemiddeld vijftien per jaar (schatting op basis van aantal gecontroleerde jeugdcompetities en occasioneel minderjarige deelnemers in open categorie). De effectieve testfrequentie in de toekomst hangt uiteraard af van het spreidingsplan van NADO Vlaanderen en de aanwezigheid van minderjarige breedtesporters in gecontroleerde wedstrijden.

Jaartal	Aantal positieve gevallen in resultatenbeheer	Gevolgen
2018	2	2 gedekt door doktersattest 0 sancties
2017	2	2 gedekt door doktersattest 0 sancties
2016	2	1 gedekt door doktersattest 1 sanctie wegens overtreding Antidopingdecreet

In de gevallen, gedekt door een doktersattest, was door de uitzondering voor minderjarigen geen objectieve toets van de TTN-commissie mogelijk om uit te maken of de behandeling binnen de normen van het Antidopingdecreet toelaatbaar was. Zo was er geen mogelijkheid om een onderscheid te maken tussen bijvoorbeeld een minderjarige van 14 jaar die relatieve toegediend krijgt voor ADHD, en een minderjarige van bijna 18 die met medeweten van zijn behandelend geneesheer een spierblessure voor een sneller herstel wil laten behandelen met anabole steroïden. Met de huidige uitzondering wordt in beide gevallen geen dopingovertreding vastgesteld. Binnen de voorgestelde veralgemeende TTN-plicht voor minderjarigen zou dat enigszins anders zijn. De eerste minderjarige zou met een correcte diagnose zo goed als zeker een TTN krijgen, terwijl het voor de tweede minderjarige waarschijnlijker is dat een dopingpraktijk wordt vastgesteld.

2.2. Inhoud

Artikel 4 van het voorstel heft de uitzondering voor minderjarige breedtesporters op. Daarmee wordt het Vlaamse antidopingbeleid ook voor minderjarige breedtesporters gelijkgeschakeld met de internationale bepalingen en worden mogelijke misbruiken op die manier tegengegaan. Dat die uitzondering wordt opgeheven, moet artsen er ook toe aanzetten om voorzichtiger te zijn bij het behandelen van minderjarige breedtesporters. Daarbij worden de minderjarige breedtesporter zelf en de sporters met wie hij in competitie treedt, op een evenwichtige wijze beschermd.

De opheffing van de uitzondering zal niet leiden tot een wezenlijke verandering in bestraffing van minderjarigen. De meest courante medische behandelingen kunnen opgevangen worden met een TTN. Als een TTN geweigerd wordt, kan de leeftijd van de breedtesporter een determinerende factor zijn bij het hanteren van de strafmaat, waarbij opzet en de persoonlijke schuldgraad van de minderjarige navenant beoordeeld kunnen worden.

3. Vervanging van het begrip controlearts door het begrip dopingcontroleur

3.1. Situering

De dopingcontroles in Vlaanderen vinden hun oorsprong in de medisch verantwoorde sportbeoefening (MVS). Sinds het MVS-decreet van 1991 worden de controleopdrachten toevertrouwd aan erkende controleartsen. Dezelfde artsen waren ook belast met de sportmedische controle. Het begrip controlearts en de daarmee samenhangende verplichting om artsen in te zetten voor dopingcontrole is echter geen bindende voorwaarde binnen de WADA-voorschriften.

De komst van het WADA heeft geleid tot een internationalisering van de dopingstrijd. De huidige normen voor dopingcontroles richten zich op de bindende WADA-richtlijnen, die ook eisen bevatten waaraan dopingcontroleurs moeten voldoen. Het WADA maakt een onderscheid tussen drie categorieën van personen die betrokken zijn bij de dopingcontrole. De 'doping control officer' (DCO) heeft de leiding over een dopingcontrole. Hij kan zich laten bijstaan door verschillende 'chaperons'. Voor een bloedafname voorzien de WADA-documenten ook in de functie van 'blood collection officer' (BCO). Alleen voor die laatste categorie wordt een specifieke medische beroepskwalificatie vereist, die een medisch correcte monsterneming garandeert. Het WADA vereist dus niet dat een dopingcontroleur steeds een arts moet zijn. Ook dienstverleners die diensten van dopingcontrole aanbieden aan bijvoorbeeld internationale federaties, werken niet uitsluitend met artsen of medisch personeel als dopingcontroleurs.

De term controlearts is in het licht van de internationale context en normering te beperkend. De WADA-standaarden vragen steeds meer een gericht toezicht en een gerichte opsporing van dopingpraktijken, die niet beperkt blijven tot alleen de monsterneming zelf. Ook andere personen dan artsen, die over de nodige deskundigheid en kwalificaties beschikken, moeten erkend kunnen worden als dopingcontroleur, met de bevoegdheid om toezicht te houden op het Antidoping-decreet. Ervaring op het vlak van andere onderzoeksmethoden dan louter fysieke monsterneming kan in bepaalde omstandigheden te verkiezen zijn, zeker als het alleen over het afnemen van urinestalen gaat. Voor het afnemen van bloedstalen zal echter de wetgeving op het verrichten van bepaalde medische handelingen van toepassing blijven, zodat alleen personen met een medische kwalificatie daarvoor in aanmerking kunnen komen.

In elk geval is het wenselijk om ook andere personen dan medische beroepsbeoefenaars in aanmerking te laten komen voor het uitvoeren van dopingcontroles, al dan niet met een beroep op externe dienstverleners. Het biedt de kans aan het NADO om de activiteiten efficiënter te plannen en te beschikken over een pool van dopingcontroleurs met specifieke kwalificaties die naargelang van de opdracht wenselijk kunnen zijn. Ook de pool van erkende dopingcontroleurs kan op die manier ruimer en flexibeler worden ingevuld doordat meer profielen in aanmerking komen.

3.2. Inhoud

Artikelen 1 tot en met 3, en 5 tot en met 8 van dit voorstel vervangen consequent de term controlearts door de term dopingcontroleur, waarmee ook niet langer vereist is dat elke dopingcontrole door een arts wordt uitgevoerd.

Het wordt aan de Vlaamse Regering overgelaten om de verschillende kwalificaties uit te werken en te bepalen voor welke handelingen in het dopingcontroleproces specifieke kwalificaties vereist zijn. Daarbij is de Vlaamse Regering niet langer terminologisch gebonden aan de kwalificatie als arts.

Hoewel dat niet uitdrukkelijk is vermeld, zal de Vlaamse Regering zich bij het opstellen van die kwalificaties moeten houden aan alle wettelijke normen die bepaalde handelingen, zoals bloedafname of monstername van weefsels, voorbehouden aan uitoefenaars van gezondheidsberoepen.

De inwerkingtreding wordt bepaald door de Vlaamse Regering, omdat het meer rechtszekerheid biedt de term controlearts gelijktijdig te vervangen in het Anti-dopingdecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan. Vandaar dat er ook voor wordt geopteerd om de terminologische wijziging pas te laten ingaan op het moment dat de Vlaamse Regering het niet langer nodig acht dat een dopingcontroleur houder is van een diploma van arts of master in de Geneeskunde, en de term controlearts consequent vervangt door dopingcontroleur. De indieners van dit voorstel van decreet geven de Vlaamse Regering wel een uiterlijke termijn waarbinnen dit dient geregeld te worden en vragen om het ten laatste op 1 januari 2020 in werking te laten treden.

B. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 2

De definitie van de term is overgenomen van de definitie van 'doping control officer (DCO)' in de WADA International Standard for Testing and Investigations en stemt overeen met de internationale definitie.

Artikel 3

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 4

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 5

De Vlaamse Regering krijgt de mogelijkheid om voor de erkenning van dopingcontroleurs erkenningsvoorwaarden op te stellen die voor bepaalde handelingen specifieke of aanvullende kwalificaties vereisen. Dat zal vooral van belang zijn bij het nemen van bloed- of weefselmonsters, waarbij de betrokkenheid van een arts noodzakelijk kan zijn op basis van bestaande regelgeving.

Artikel 6

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 7

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 8

Dit artikel vereist geen toelichting.

Artikel 9

Voor de inwerkingtreding kan verwezen worden naar de inhoudelijke toelichting.

Herman WYNANTS
Joris POSCHET
Lionel BAJART
Peter WOUTERS
Orry VAN DE WAUWER
Ludo VAN CAMPENHOUT

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het Antidopingdecreet van 25 mei 2012, vervangen door het decreet van 19 december 2014 en gewijzigd bij het decreet van 8 juni 2018, wordt een punt 16°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“16°/1 dopingcontroleur: een official die opgeleid is en door de monsterafnameinstantie gemachtigd is om de verantwoordelijkheden te dragen die aan dopingcontroleurs worden toevertrouwd;”.

Art. 3. In artikel 3, eerste lid, 5°, van hetzelfde decreet, vervangen door het decreet van 19 december 2014, wordt het woord “controlearts” vervangen door het woord “dopingcontroleur”.

Art. 4. Artikel 10, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014, wordt opgeheven.

Art. 5. In artikel 15 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014 en gewijzigd bij het decreet van 4 december 2015, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden “erkende controlearts” vervangen door het woord “dopingcontroleur”;

2° paragraaf 2, tweede lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop personen erkend kunnen worden als dopingcontroleur. De Vlaamse Regering kan verschillende categorieën van dopingcontroleurs bepalen en kan voorzien in specifieke opleidings- en ervaringsvereisten, en de toezichtsovername van de verschillende dopingcontroleurs inhoudelijk, geografisch of in de tijd beperken. De erkende dopingcontroleurs kunnen zich bij de uitvoering van een dopingcontrole laten bijstaan door chaperons.”;

3° in paragraaf 4 wordt het woord “controleartsen” vervangen door het woord “dopingcontroleurs”.

Art. 6. In artikel 17 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 19 december 2014, wordt het woord “controlearts” vervangen door het woord “dopingcontroleur”.

Art. 7. In het opschrift van hoofdstuk 3 van titel 5 van hetzelfde decreet wordt het woord “controleartsen” vervangen door het woord “dopingcontroleurs”.

Art. 8. In artikel 19 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 19 december 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord “controleartsen” wordt telkens vervangen door het woord “dopingcontroleurs”;

2° het woord “controlearts” wordt telkens vervangen door het woord “dopingcontroleur”.

Art. 9. Dit decreet treedt uiterlijk op 1 januari 2020 in werking.

Herman WYNANTS
Joris POSCHET
Lionel BAJART
Peter WOUTERS
Orry VAN DE WAUWER
Ludo VAN CAMPENHOUT